

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2532/2565

นาย ว. กับพวกโจทก์ นางสาว พ. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 127, ป.พ.พ. มาตรา 155, พ.ร.บ.การห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4, ป.พ.พ. มาตรา 654, ป.พ.พ. มาตรา 411, ป.พ.พ. มาตรา 6, พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4, ป.วิ.พ. มาตรา 142, พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 7

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างว่า หนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเป็นนิติกรรมอำพรางสัญญากู้ยืมเงิน ระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การปฏิเสธว่าสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายมีผลสมบูรณ์ โจทก์ทั้งสองจึงมีภาระการพิสูจน์ว่าสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมอำพรางสัญญากู้ยืมเงิน เนื่องจากสัญญาขายฝากเป็นเอกสารสัญญามหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้น ป.วิ.พ. มาตรา 127 บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง จากทางนำสืบของโจทก์ โจทก์โอนเงินดอกเบี้ย 2 ครั้ง ให้ ฉ. และ จ. โอนเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ 1 ซึ่งจะเท่ากับดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อเดือน จากต้นเงิน 350,000 บาท ซึ่งโอนหลังจากหักดอกเบี้ยล่วงหน้า 2 เดือนแล้ว ซึ่งหากโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 มีเจตนาทำสัญญาขายฝากจริง ก็ไม่มีเหตุผลใดที่ต้องมีการผ่อนชำระดอกเบี้ยแก่กันเพราะการขายฝากที่ดินพิพาทสามารถชำระเงินคืนให้แก่ผู้ซื้อฝากได้ในคราวเดียวหรือนำเงินคืนไปวางต่อสำนักงานวางทรัพย์เพื่อไถ่ทรัพย์ที่ขายฝากคืนได้ในคราวเดียวกันไม่จำเป็นต้องชำระดอกเบี้ยรายเดือน ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่าโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมขายฝากเป็นนิติกรรมอำพรางการกู้ยืมที่มีที่ดินพิพาทเป็นประกัน ต้องบังคับตามสัญญากู้ยืมเงิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 155 วรรคสอง เมื่อโจทก์ทั้งสองกู้ยืมเงินจำเลยที่ 1 และที่ 2 โดยมอบโฉนดที่ดินให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ยึดถือเป็นหลักประกัน โจทก์ทั้งสองต้องรับผิดชอบชำระหนี้กู้ยืม 350,000 บาท แต่การกู้ยืมมีการคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวจึงเกิดจากการเรียกดอกเบี้ยอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.การห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (1) ประกอบ ป.พ.พ. มาตรา 654 ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยย่อมเป็นโมฆะ การที่โจทก์ชำระดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา 411 โจทก์ทั้งสองไม่อาจเรียกคืนได้ แต่ต้องนำเงินที่โจทก์ทั้งสองชำระไปหักเงินต้นดังกล่าว และเมื่อนิติกรรมการขายฝากเป็นนิติกรรมอำพรางการกู้ยืมเงินโดยมีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกันจึงตกเป็นโมฆะดังวินิจฉัยข้างต้น ทำให้ที่ดินพิพาทยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ แต่เนื่องจากจำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทมาจากจำเลยที่ 2 โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน จำเลยที่ 3 จึงเป็นบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตและต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงย่อมได้รับความคุ้มครองตาม ป.พ.พ. มาตรา 155 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย โจทก์ทั้งสองไม่อาจเพิกถอนนิติกรรม การซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 3 ได้ สภาพแห่งหนี้จึงไม่อาจเปิดช่องให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 คืนที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสองได้ จึงต้องรับผิดชอบชำระหนี้ที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสองโดยคิดตามราคาประเมินตามที่โจทก์ทั้งสองมีคำขอและให้นำไปหักเงินกับหนี้ที่โจทก์ทั้งสองต้องชำระตามสัญญากู้ยืมให้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 และที่ 2 รับชำระหนี้ 350,000 บาท ตามสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์ทั้งสอง ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ติดตามนำที่ดินโฉนดเลขที่ 11153 ที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์ทั้งสองและให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์ทั้งสอง หากจำเลยที่ 3 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลเป็นการแสดงเจตนาแทนจำเลยที่ 3 หากจำเลยทั้งสามไม่อาจจัดการให้ได้ ให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดใช้ราคาที่ดิน 865,900 บาท แก่โจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสามให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษา ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชดใช้ราคาที่ดินแก่โจทก์ทั้งสอง 515,900 บาท กับให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 5,000 บาท ให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสองสำหรับจำเลยที่ 3 โจทก์ทั้งสอง จำเลยที่ 1 และที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีผู้บริโภคพิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสองสำหรับจำเลยที่ 1 และที่ 2 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 3 ในศาลชั้นต้นและค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้โต้แย้งกันรับฟังได้ว่า เดิมโจทก์ทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 11153 ที่ดินพิพาท เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2561 โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนขายฝากที่ดินพิพาทกับจำเลยที่ 2 ในราคาขายฝาก 450,000 บาท มีกำหนดระยะเวลาไถ่คืนภายใน 6 เดือน ซึ่งขณะทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทมีราคาประเมิน 865,900 บาท แต่เมื่อครบกำหนดไถ่ถอน โจทก์ทั้งสองไม่ไถ่ถอน ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 จำเลยที่ 2 ขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 3 ในราคา 950,000 บาท คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่โจทก์ทั้งสองได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า สัญญาขายฝากระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นนิติกรรมอำพรางหรือไม่ เห็นว่า โจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างว่า หนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเป็นนิติกรรมอำพรางสัญญากู้ยืมเงินระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การปฏิเสธว่าสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายมีผลสมบูรณ์ ไม่ใช่นิติกรรมอำพรางการกู้ยืมเงิน ภาระการพิสูจน์ว่าหนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเป็นนิติกรรมอำพรางสัญญากู้ยืมเงินจึงตกแก่โจทก์ทั้งสอง เนื่องจากหนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาท ที่ระบุว่า เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2561 โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนขายฝากที่ดินพิพาทแก่จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 แทน มีกำหนด 6 เดือน เป็นเงิน 450,000 บาท ผู้ขายฝากได้รับเงินครบถ้วนแล้ว ลงชื่อโจทก์ทั้งสองเป็นผู้ขายฝาก และจำเลยที่ 2 เป็นผู้รับซื้อฝากเป็นเอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 127 บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง แม้ข้อสันนิษฐานดังกล่าวทำให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็ตาม แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็มีใช้ข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดที่จะต้องรับฟังตามนั้น โจทก์ทั้งสองสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้ โดยโจทก์ทั้งสองมีตัวโจทก์ที่ 2 นางสาวฉลวย ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ทั้งสองเบิกความทำนองเดียวกันว่า โจทก์ทั้งสองกู้ยืมเงินจากจำเลยที่ 1 จำนวน 350,000 บาท โดยใช้ที่ดินพิพาทเป็นหลักประกันการกู้ยืม จำเลยที่ 1 คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน ต่อมาวันที่ 14 สิงหาคม 2561 จำเลยที่ 1 ใช้ชื่อจำเลยที่ 2 พาโจทก์ทั้งสองไปจดทะเบียนขายฝากที่ดินพิพาท ในวันเดียวกันจำเลยที่ 1 ได้โอนเงินเข้าบัญชีนางสาวฉลวย รวมสองครั้งเป็นเงิน 286,669 บาท โดยหักดอกเบี้ยล่วงหน้าสองเดือนเป็นเงิน 21,000 บาท ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ 38,331 บาท ซึ่งเหลือเงินใกล้เคียงกับเงินที่จำเลยที่ 1 โอนเข้าบัญชีของนางสาวฉลวย และภายหลังโจทก์ทั้งสองได้โอนเงินผ่านบัญชีนางสาวฉลวยเพื่อชำระหนี้ดอกเบี้ย

เดือนพฤศจิกายนและธันวาคม 2561 ให้แก่จำเลยที่ 1 ครั้งละ 10,500 บาท แต่เดือนมกราคม 2562 ไม่สามารถติดต่อจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้ จะเห็นได้ว่า คำเบิกความของพยานโจทก์ทั้งสองดังกล่าวสอดคล้องกับหลักฐานการโอนเงินของจำเลยที่ 1 ที่มีการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของนางสาวฉลวยผู้รับมอบอำนาจโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นการโอนเงินวันเดียวกันกับวันที่ทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาท ซึ่งเมื่อพิจารณาจำนวนเงินที่จำเลยที่ 1 โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของนางสาวฉลวยดังกล่าวแล้ว เมื่อคำนวณตามที่โจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างว่า กู้ยืมเงินจากจำเลยที่ 1 เป็นเงิน 350,000 บาท หักดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือนเป็นเงิน 10,500 บาท ว่างหน้า 2 เดือน เป็นเงิน 21,000 บาท กับค่าธรรมเนียมการขายฝากเป็นเงิน 38,331 บาท แล้วจะเหลือเงิน 290,669 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ใกล้เคียงกับเงินที่จำเลยที่ 1 โอนเข้าบัญชีเงินฝากของนางสาวฉลวยรวมเป็นเงิน 286,669 บาท นอกจากนี้ยังปรากฏว่า นางสาวฉลวยได้โอนเงินจากบัญชีนางสาวฉลวยเข้าบัญชีของจำเลยที่ 1 ในเดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม 2561 เดือนละ 10,500 บาท เท่ากับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อเดือนจากต้นเงิน 350,000 บาท ซึ่งเป็นการโอนภายหลังจากพ้นระยะจากที่มีการหักดอกเบี้ยว่างหน้าสองเดือนแล้ว ซึ่งจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่ได้อ้างตัวเองเบิกความโต้แย้งให้เห็นว่าข้อเท็จจริงที่โจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างไม่ถูกต้องหรือไม่ อย่างไรหรือเงินที่มีการโอนเงินให้แก่โจทก์ทั้งสองผ่านบัญชีเงินฝากของนางสาวฉลวย จำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นผู้โอนเงิน หรือเป็นเงินอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมหรือการขายฝากคดีนี้ ทำให้เชื่อว่าดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือนเกิดจากต้นเงิน 350,000 บาท ซึ่งหากโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 มีเจตนาทำสัญญาขายฝากจริง ก็ไม่มีเหตุผลที่ต้องมีผ่อนชำระดอกเบี้ยแก่กันเพราะการขายฝากที่ดินพิพาทสามารถชำระเงินสินไถ่ให้แก่ผู้ซื้อฝากได้ในคราวเดียวหรือนำเงินสินไถ่ไปวางต่อสำนักงานวางทรัพย์เพื่อไถ่ทรัพย์ที่ขายฝากคืนได้ในคราวเดียวกันไม่จำเป็นต้องผ่อนชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือนแต่อย่างใด แม้จำเลยที่ 1 และที่ 2 จะมีว่าที่ร้อยตรีธนาชัย หนาความของจำเลยที่ 1 และที่ 2 เข้าเบิกความว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่เคยให้โจทก์ทั้งสองกู้ยืมเงิน การจดทะเบียนขายฝากเป็นตามเจตนาที่แท้จริงก็ตาม แต่พยานจำเลยปากดังกล่าวก็เบิกความตอบคำถามนายโจทก์ทั้งสองยอมรับว่า ไม่ได้รู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำสัญญาขายฝาก ทำให้คำเบิกความของว่าที่ร้อยตรีธนาชัยจึงเป็นเพียงพยานบอกเล่าไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองได้ และแม้จำเลยที่ 1 และที่ 2 มีนายไชยรัฐ เจ้าหน้าที่ที่ดินผู้ดำเนินการทำหนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทมาเบิกความยืนยันรับรองความถูกต้องว่าเป็นการจดทะเบียนขายฝากที่แท้จริงและตรงตามเจตนาของคู่สัญญา นิติกรรมขายฝากที่ดินพิพาทจึงไม่เป็นโมฆะก็ตาม แต่พยานจำเลยที่ 1 และที่ 2 ปากนี้เป็นเพียงเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติตามหน้าที่ ย่อมไม่อาจทราบที่มาแห่งมูลหนี้หรือเจตนาที่แท้จริงของโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 ว่ามีเจตนาที่แท้จริงเป็นเช่นใด การเบิกความรับรองของพยานจำเลยปากนี้จึงเป็นเพียงเบิกความไปตามเอกสารเท่านั้น ส่วนข้อความด้านหลังหนังสือสัญญาขายฝากที่ดินพิพาท ที่มีข้อความว่า ขอรับรองว่า การทำสัญญานี้เป็นการขายฝากจริงไม่ใช่การกู้ยืมแต่อย่างใด โดยมีลายมือชื่อของโจทก์ทั้งสองลงชื่อไว้ นั้น โจทก์ที่ 2 ก็เบิกความว่า หากไม่ลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าวก็จะไม่ได้เงิน ข้อความดังกล่าวจึงไม่อาจยืนยันว่าเจตนาที่แท้จริงเป็นการทำสัญญาขายฝากกัน หรือเป็นกรณีที่โจทก์ทั้งสองเจตนากู้ยืมแต่ต้นแต่มาเปลี่ยนเจตนาทำสัญญาขายฝากภายหลัง พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองดังกล่าวที่นำสืบมาจึงมีน้ำหนักมั่นคงและน่าเชื่อถือสามารถหักล้างข้อสันนิษฐานของบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้ ดังนั้นพยานหลักฐานของโจทก์จึงมีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของจำเลย ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า

โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 มีเจตนาทำสัญญากู้ยืมเป็นเงิน 350,000 บาท โดยมีการติดดอกเบี้ยยัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน โดยมีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกัน โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่มีเจตนาทำนิติกรรมการขายฝากที่ดินพิพาทต่อกัน นิติกรรมขายฝากจึงเป็นนิติกรรมอำพรางการกู้ยืมที่มีที่ดินพิพาทเป็นประกัน จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคหนึ่ง ต้องบังคับตามสัญญากู้เงินที่มีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกันซึ่งเป็นนิติกรรมที่ถูกอำพรางไว้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคสอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยว่านิติกรรมการขายฝากไม่ใช่นิติกรรมอำพรางการกู้ยืม นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ทั้งสองฟังขึ้น อนึ่ง ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาตามอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในปัญหาข้ออื่นที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 ยังไม่ได้วินิจฉัยโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยก่อนสำหรับปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ที่ว่า โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องหรือไม่ นั้น เห็นว่า คดีนี้โจทก์ทั้งสองมีหนังสือมอบอำนาจซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายคำฟ้องซึ่งศาลมีคำสั่งรวมมาแสดง และโจทก์ทั้งสองมีนางสาวฉลวยเบิกความว่า เป็นผู้รับมอบอำนาจจากโจทก์ทั้งสอง โดยจำเลยไม่ได้นำสืบโต้แย้งให้เห็นเป็นอย่างอื่นจึงรับฟังได้ว่า โจทก์ทั้งสองได้มอบอำนาจให้นางสาวฉลวยเป็นผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทนจริง อุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองที่ว่า จำเลยที่ 3 ทราบหรือไม่ว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 จดทะเบียนขายฝากที่ดินพิพาทไว้กับจำเลยที่ 2 เป็นนิติกรรมอำพราง การกู้ยืมที่มีที่ดินพิพาทเป็นประกัน โดยโจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ว่า พยานโจทก์ทั้งสองปากนายขวัญใจ เบิกความตอบคำถามศาลว่า ได้บอกแก่จำเลยที่ 3 ว่าจะซื้อที่ดินคืน แสดงว่าจำเลยที่ 3 ทราบการทำสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมอำพราง ทั้งพยานจำเลยที่ 3 ปากนายชรัมย์ เบิกความตอบคำถามค้านว่า จำได้ว่าพี่น้องของโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นหญิงเคยมาปรึกษาว่าหากสัญญาขายฝากพ้นระยะเวลาการขายฝากแล้วจะเป็นอย่างไร อันเป็นการแสดงว่าพยานจำเลยที่ 3 รับรู้ปัญหาของจำเลยที่ 1 ที่ 2 กับโจทก์ทั้งสองมาตั้งแต่ต้น และวันที่ทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาท นายชรัมย์ นำจำเลยที่ 1 ที่ 2 และจำเลยที่ 3 มาทำสัญญาในห้องทำงานส่วนตัวของตนพร้อมกับถ่ายรูปเป็นหลักฐาน อันเป็นการผิดวิสัยการทำสัญญาทั่วไป จากหลักฐานดังกล่าวแสดงว่าจำเลยที่ 3 ไม่สุจริต นั้น เห็นว่า จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้รับโอนที่ดินพิพาทภายหลังจากสัญญาขายฝากพ้นกำหนดไถ่ถอน จึงได้รับประโยชน์แห่งข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต โจทก์จึงมีภาระพิสูจน์ให้เห็นว่า การกระทำของจำเลยที่ 3 ที่ซื้อที่ดินพิพาทเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต ซึ่งพยานโจทก์ทั้งสองปากโจทก์ที่ 2 และนางสาวฉลวยเบิกความทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ 3 รับซื้อที่ดินพิพาทต่อจากจำเลยที่ 2 โดยไม่สุจริตเพราะจำเลยที่ 3 รับทราบปัญหาของพยานจำเลยที่ 1 และที่ 2 มาตั้งแต่ต้น แต่พยานโจทก์ทั้งสองกลับเบิกความตอบคำถามค้านนายจำเลยที่ 3 ตอนหนึ่งว่า ที่เบิกความว่า จำเลยที่ 3 รับรู้ปัญหามาถึงนายขวัญใจ เล่าให้ฟังว่าได้แจ้งให้จำเลยที่ 3 ทราบว่าโจทก์ทั้งสองมีปัญหาทางการเงิน ไปกู้ยืมเงินจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 มาและกำลังหาเงินไปคืน แสดงว่าพยานโจทก์ดังกล่าวได้รับบอกเล่าข้อเท็จจริงจากพยานโจทก์ปากนายขวัญใจ ซึ่งเมื่อนายขวัญใจมาเบิกความเป็นพยานโจทก์ทั้งสองโดยไม่ได้เบิกความยืนยันข้อเท็จจริงตามที่พยานโจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างแต่อย่างใด คงเบิกความเพียงว่า จำเลยที่ 3 สนับสนุนกับพยานและครอบครัวเพราะทำธุรกิจรถเกี่ยวข้าวด้วยกัน เดือนตุลาคม 2562 พยานทราบว่าจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 ทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทให้แก่

จำเลยที่ 3 และพยานได้ต่อว่าจำเลยที่ 3 หลังทราบเรื่อง พร้อมกับเบิกความตอบคำถามค้านทนายจำเลยที่ 3 เพียงว่า พยานทราบว่าจำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินมาจากจำเลยที่ 2 ก่อนจำเลยที่ 3 จะซื้อที่ดินเท่านั้น และเบิกความตอบคำถามศาลเพียงว่า พยานเคยบอกจำเลยที่ 3 ก่อนที่จำเลยที่ 3 จะซื้อที่ดินไปจากจำเลยที่ 2 ว่าเกี่ยวข้าวได้เงินมาแล้วจะเอาไปซื้อที่ดินคืน ซึ่งจำเลยที่ 3 ก็ไม่ได้ตอบว่าอะไร คำเบิกความของพยานโจทก์ปากนายขวัญใจดังกล่าว ไม่ได้เบิกความยืนยันให้เห็นว่า ในขณะที่จำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 3 ทราบว่าโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 การทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเพื่อเป็นการทำนิติกรรมอำพรางการกู้ยืม ซึ่งจำเลยที่ 3 ให้การและนำสืบว่า ในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 3 ได้ซื้อที่ดินพิพาทโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ประกอบกับจำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทในราคา 950,000 บาท และชำระเงินต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ดิน โดยมีนายชรัมย์ เจ้าพนักงานที่ดินผู้จดทะเบียนขายที่ดินพิพาทมาเบิกความยืนยันว่าซื้อขายกันจริงโดยมีการถ่ายสภาพไว้ด้วย ซึ่งราคาซื้อขายดังกล่าวสูงกว่าราคาประเมิน ลำพังข้ออ้างตามอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองที่ว่า นายชรัมย์ นำจำเลยที่ 1 ที่ 2 และจำเลยที่ 3 มาทำสัญญาในห้องทำงานส่วนตัวของตนเองและถ่ายรูปเป็นหลักฐาน อันเป็นการฉ้อฉลในการทำสัญญาทั่วไป และข้อเท็จจริงเพียงว่านายชรัมย์เคยรับปรึกษาญาติโจทก์ทั้งสองที่ขายฝากหลุด ไม่พอฟังว่าในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 3 นั้น จำเลยที่ 3 ทราบว่าโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้ทำสัญญาขายฝากเพื่ออำพรางการกู้ยืมโดยมีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกัน พยานหลักฐานของจำเลยที่ 3 จึงมีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสอง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทมาจากจำเลยที่ 2 โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน จำเลยที่ 3 จึงเป็นบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงย่อมได้รับคุ้มครองตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย โจทก์ทั้งสองจึงไม่อาจเพิกถอนนิติกรรมการซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 3 ได้ อุทธรณ์ข้อนี้ของโจทก์ทั้งสองฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ประการสุดท้ายว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 ต้องรับผิดชอบเงินแก่โจทก์ทั้งสองตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยข้างต้นแล้วว่า การที่โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 ทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเป็นนิติกรรมอำพรางการกู้ยืมเงินโดยมีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกัน เป็นผลให้สัญญาขายฝากตกเป็นโมฆะและต้องบังคับตามที่โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 1 และที่ 2 มีเจตนาจะผูกพันในนิติกรรมกู้ยืมเงินที่ถูกรับรองตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคสอง และถือว่าสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทเป็นหลักฐานว่าโจทก์ได้กู้ยืมเงินจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 โดยมอบโฉนดที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ยึดถือเป็นหลักประกัน ซึ่งโจทก์ทั้งสองต้องรับผิดชอบเงินกู้ยืม 350,000 บาท แต่การกู้ยืมระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 มีการคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน

อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวจึงเกิดจากการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (1) ประกอบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยยอมตกเป็นโมฆะ การที่โจทก์ทั้งสองชำระดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 411 โจทก์ทั้งสองไม่อาจเรียกคืนได้ แต่ต้องนำดอกเบี้ยที่โจทก์ทั้งสองชำระไปหักเงินต้นดังกล่าว เมื่อโจทก์

ทั้งสองได้ชำระดอกเบี้ยให้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 สิ่งด งดละ 10,500 บาท รวมเป็นเงิน 42,000 บาท เมื่อนำไปหักต้นเงินแล้วคงเหลือหนี้ที่โจทก์ทั้งสองต้องรับตามสัญญากู้ยืมเป็นเงิน 308,000 บาท ซึ่งปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้แม้โจทก์ทั้งสองไม่ได้อุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 7 และเมื่อนิติกรรมการขายฝากเป็นนิติกรรมอำพรางการกู้ยืมเงินโดยมีที่ดินพิพาทเป็นหลักประกันจึงตกเป็นโมฆะดังวินิจฉัยข้างต้น ทำให้ที่ดินพิพาทยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ แต่เนื่องจากจำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ซื้อที่ดินพิพาทโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนทำให้ไม่อาจพิพากษาเพิกถอนนิติกรรมขายฝากเพราะจะกระทบสิทธิของจำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ สภาพแห่งหนี้จึงไม่เปิดช่องให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 คืนที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสองได้ จำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบใช้ราคาที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสองโดยคิดตามราคาประเมิน 865,900 บาท ตามที่โจทก์ทั้งสองมีคำขอ และให้นำไปหักกับเงิน 308,000 บาท ที่โจทก์ทั้งสองต้องชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมให้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 แล้วคงเหลือเงินที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ทั้งสองเป็นเงิน 557,900 บาท อุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ฟังไม่ขึ้น พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชดใช้ราคาที่ดินแก่โจทก์ทั้งสองเป็นเงิน 557,900 บาท นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

รชนี สุขใจ . ประทีป อ่าววิจิตรกุล . วิชัย ช่างหัวหน้า

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา . ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th . <https://www.thaideka.online/deka/2532/2565>